

10.2.2023

Inspirationseminarium för äldrepolitiskt program,
Ålands landskapsregering

Mats Stjernberg, Senior Research Fellow, Nordregio

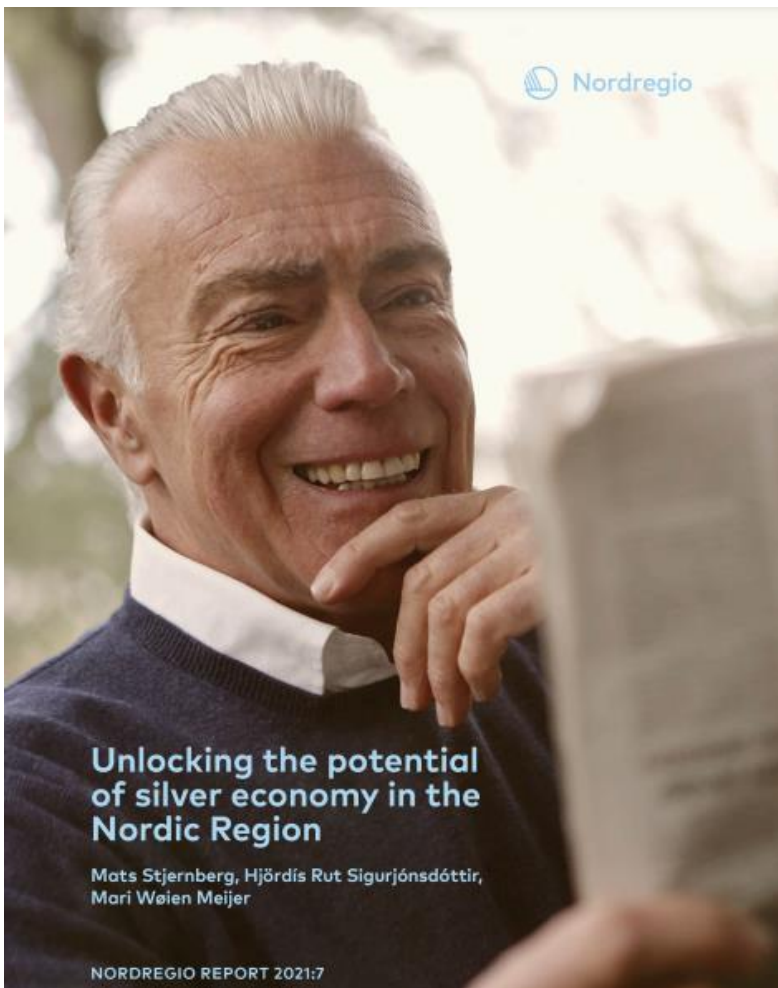
Silverekonomi, inklusive aktivt och hälsosamt åldrande

Nordregio

- ❑ Ett internationellt forskningsinstitut för regional utveckling och planering som tillhör Nordiska ministerrådets organisation.
- ❑ Nordregio bedriver lösningsorienterad och tillämpad forskning med fokus på aktuella frågor ur både ett forskningsperspektiv och ur myndigheternas och yrkesverksammas perspektiv.
- ❑ Centrala tematiska områden:
 - Hållbar stadsutveckling- och planering
 - Hållbar landsbygdsutveckling
 - Innovativa och resilienta regioner
- ❑ 48 anställda, 18 nationaliteter.

Unlocking the potential of silver economy in the Nordic Region (2021)

Mats Stjernberg, Hjördís Rut Sigurjónsdóttir, Mari Wøien Meijer

Indicators for Active and Healthy Ageing in the Nordic region... (2022)

Alex Cuadrado, Mats Stjernberg, Diana Huynh

Active and Healthy Ageing: Heterogenous perspectives... (2022)

Diana Huynh, Mats Stjernberg, Alex Cuadrado

Innehåll

1. Bakgrund och introduktion till temat
2. Åldrande och den heterogena äldre befolkningen i Norden
3. Reflektioner: att frigöra den outnyttjade potentialen hos de äldre

1

Bakgrund och introduktion till temat

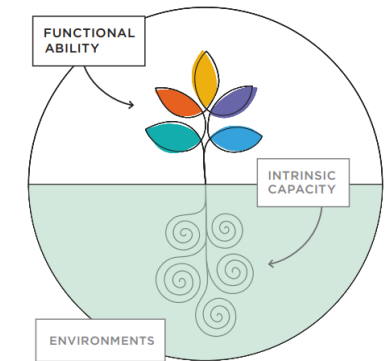
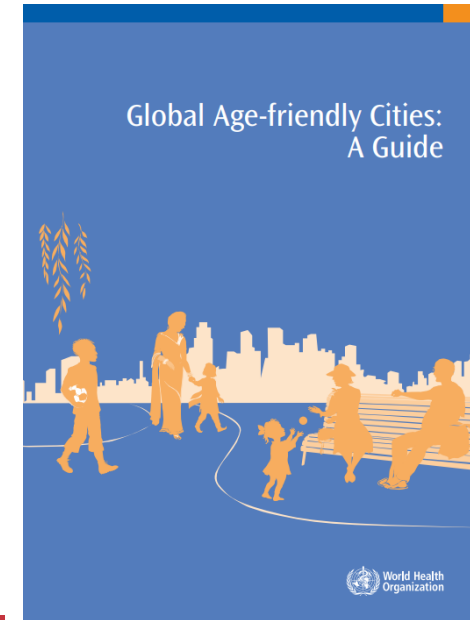
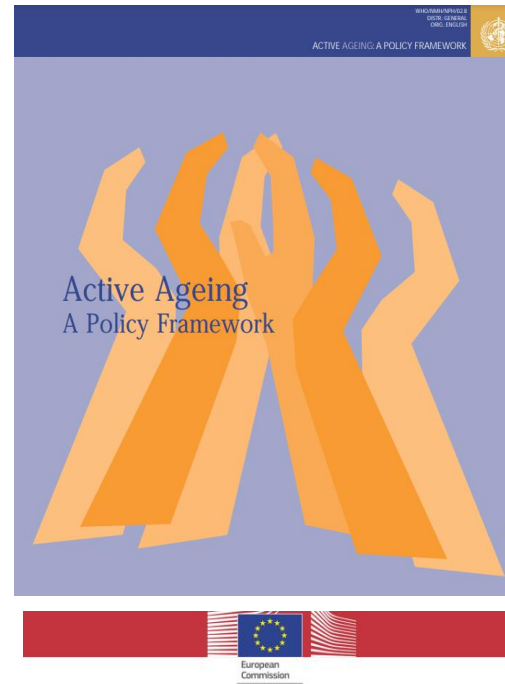
- En demografisk megatrend att vår befolkning blir allt äldre och mer heterogen.
- Denna trend ser ut att fortsätta i hela Norden under de kommande decennierna.
- Därför är det allt viktigare att förutse dessa förändringar och planera för den åldrande befolkningen på olika nivåer i samhället.
- Numera står den åldrande befolkningen högt på den politiska dagordningen globalt, i Europa och i Norden.

- **Globalt**

- WHO, FN, OECD har influerat det politiska landskapet kring åldrande globalt.

- **I Europa**

- Olika initiativ på EU-nivå

**DECADE OF HEALTHY AGEING
BASELINE REPORT**

The Silver Economy

FINAL REPORT

A study prepared for the European Commission
DG Communications Networks, Content & Technology by:

technopolis [group]

OXFORD
ECONOMICS

**European Innovation
Partnership on Active
and Healthy Ageing**

**Towards
an Age-Friendly
Europe**

Covenant on Demographic Change

○ **Globalt**

- WHO, FN, OECD har influerat det politiska landskapet kring åldrande globalt.

○ **I Europa**

- Olika initiativ på EU-nivå

○ **I Norden**

- På nationell nivå
- På regional och kommunnivå

More Years –
More Opportunities
The Norwegian Government's strategy for an age-friendly

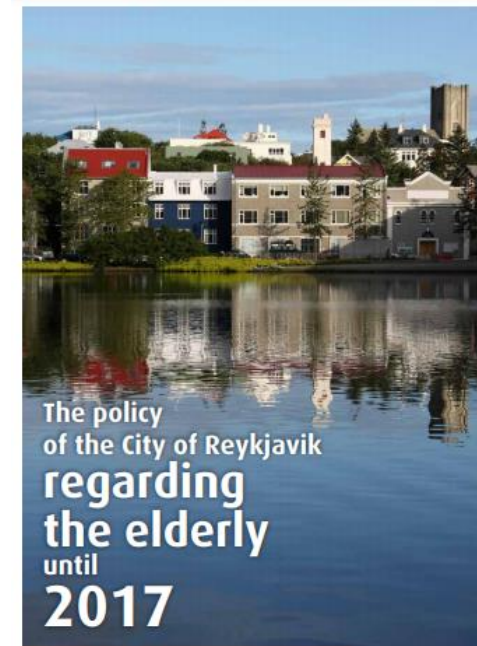

Ympäristöministeriö
Miljøministeriet
Ministry of the Environment

Ageing and Employment Policies
DENMARK
WORKING BETTER WITH AGE

Ikäystävällisyyden edistäminen
asuinalueilla ja taajamissa
Jere Rajaniemi, Erja Rappe

Göteborgs
Stad
**Göteborgs Stads
handlingsplan för
Åldersvänliga Göteborg 2021 -
2024**

Utmaningar..

- En åldrande befolkning har traditionellt setts som en **utmaning** som kommer att leda till större ekonomiska och samhällsliga bördor.
- Allt fler människor som närmar sig livets slutskede, då hälsoskador och vårdbehov ökar, samtidigt har vi allt färre i de yngre åldersgrupper som skulle kunna ge sådan vård och stöd.
- Vi har en minskande arbetskraft.

..och möjligheter?

- Den åldrande befolkningen kan dock också medföra olika **möjligheter** och det kan finnas **utnyttjad potential** som äldre åldersgrupper kan medföra, framför allt om de är friska.
- Numera ser man allt oftare de äldre som en resurs, vilket syns i en rad olika initiativ förknippade med aktivt och hälsosamt åldrande, åldersvänliga samhällen och silverekonomi runt om i Europa och i Norden.

- **Silverekonomi** syftar till all ekonomisk verksamhet som förknippas med äldre åldersgrupper.
- Många äldre fortsätter att bidra till ekonomin och samhället även som pensionärer och utgör en värdefull samhällelig resurs i synnerhet om de är friska och aktiva.
- Den äldre befolkningen har kallats för en "förbisedd befolkningsgrupp" vars behov i stort sett inte tillgodoses (EU-kommissionen, 2015).

The Silver Economy

Europe is **ageing** By **2060 one in three** Europeans will be **over 65**

Demographic change comes with **great opportunities**

By 2025, the **Silver Economy** is expected to contribute **over €5.7 trillion** to Europe's economy.

Ageing in good health allows us to

Travel

Work for more years

Learn new things

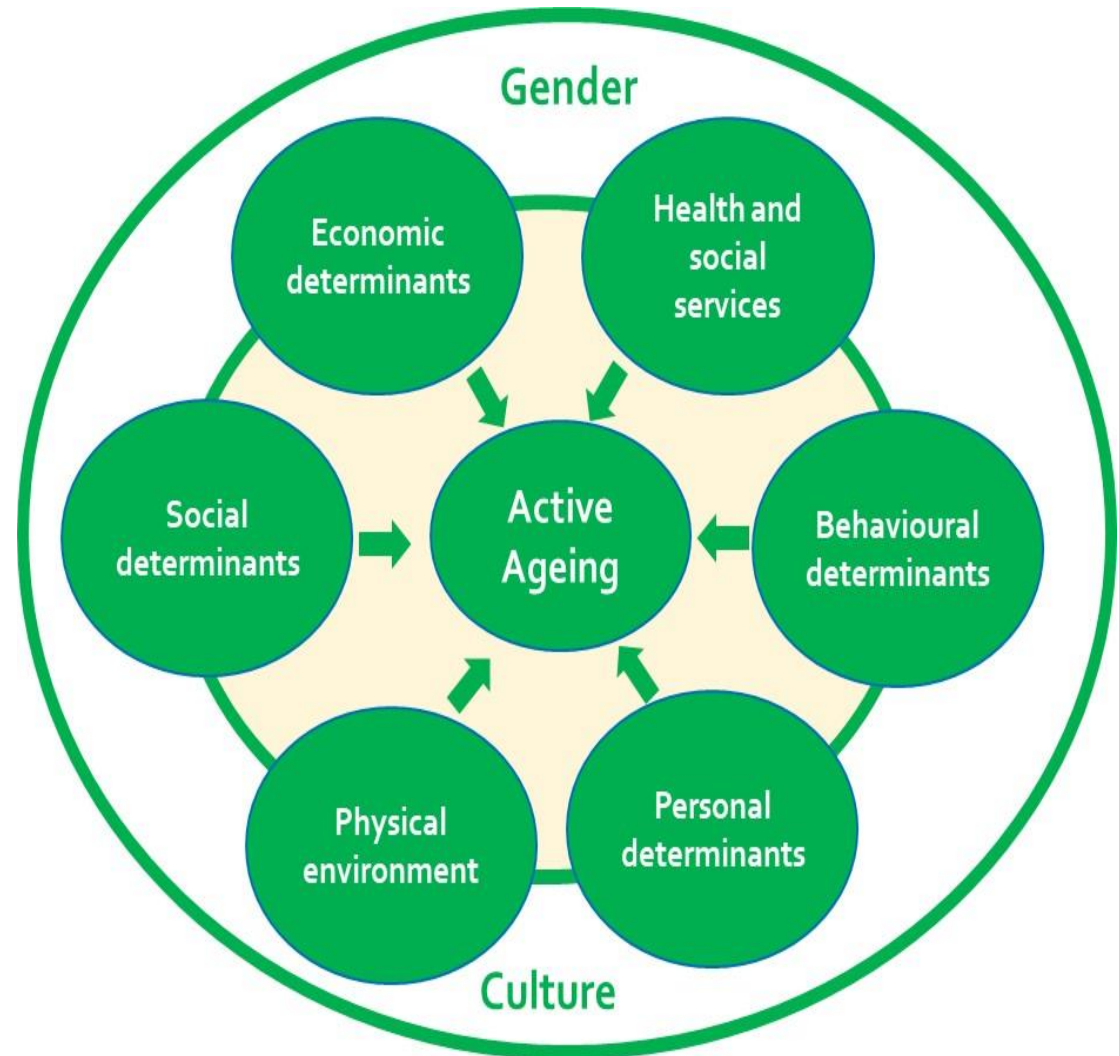

Prepare our homes for **living independently** for the many years to come

[EU-kommissionen](#)

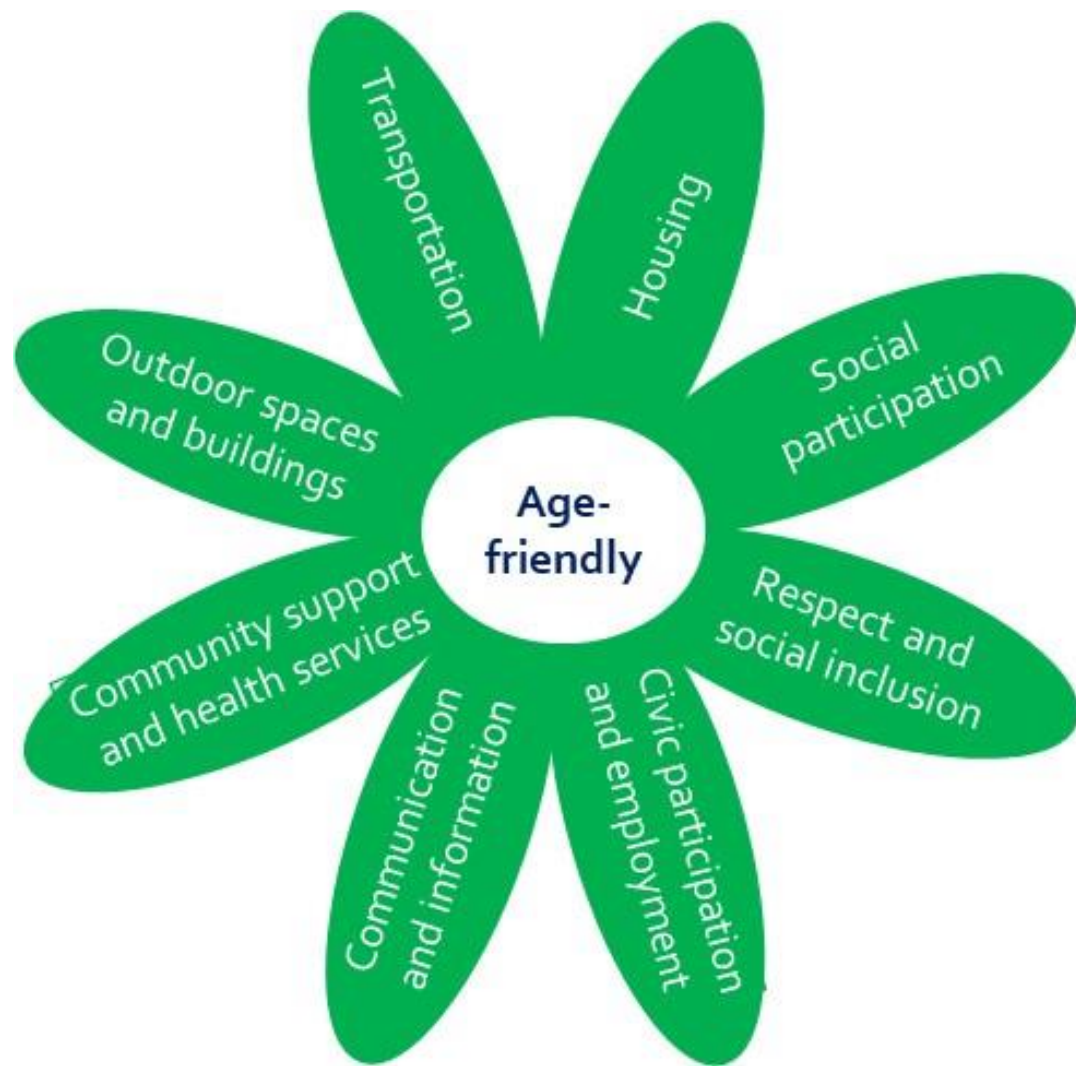
Aktivt åldrande: att optimera möjligheterna till hälsa, delaktighet och trygghet för att förbättra livskvaliteten när människor blir äldre.

Hälsosamt åldrande: att utveckla och bibehålla den funktionsförmåga som möjliggör välbefinnande i äldre ålder.

Anpassat från WHO (2002)

[Huynh, Stjernberg, Cuadrado \(2022\)](#)

Åldersvänliga städer och samhällen kan definieras som platser som främjar ett aktivt och hälsosamt åldrande.

Att planera för åldersvänliga samhällen kräver ett helhetsperspektiv som beaktar olika aspekter.

WHO's globala nätverk för åldersvänliga städer har nu 1445 medlemsstäder i 51 länder.

2

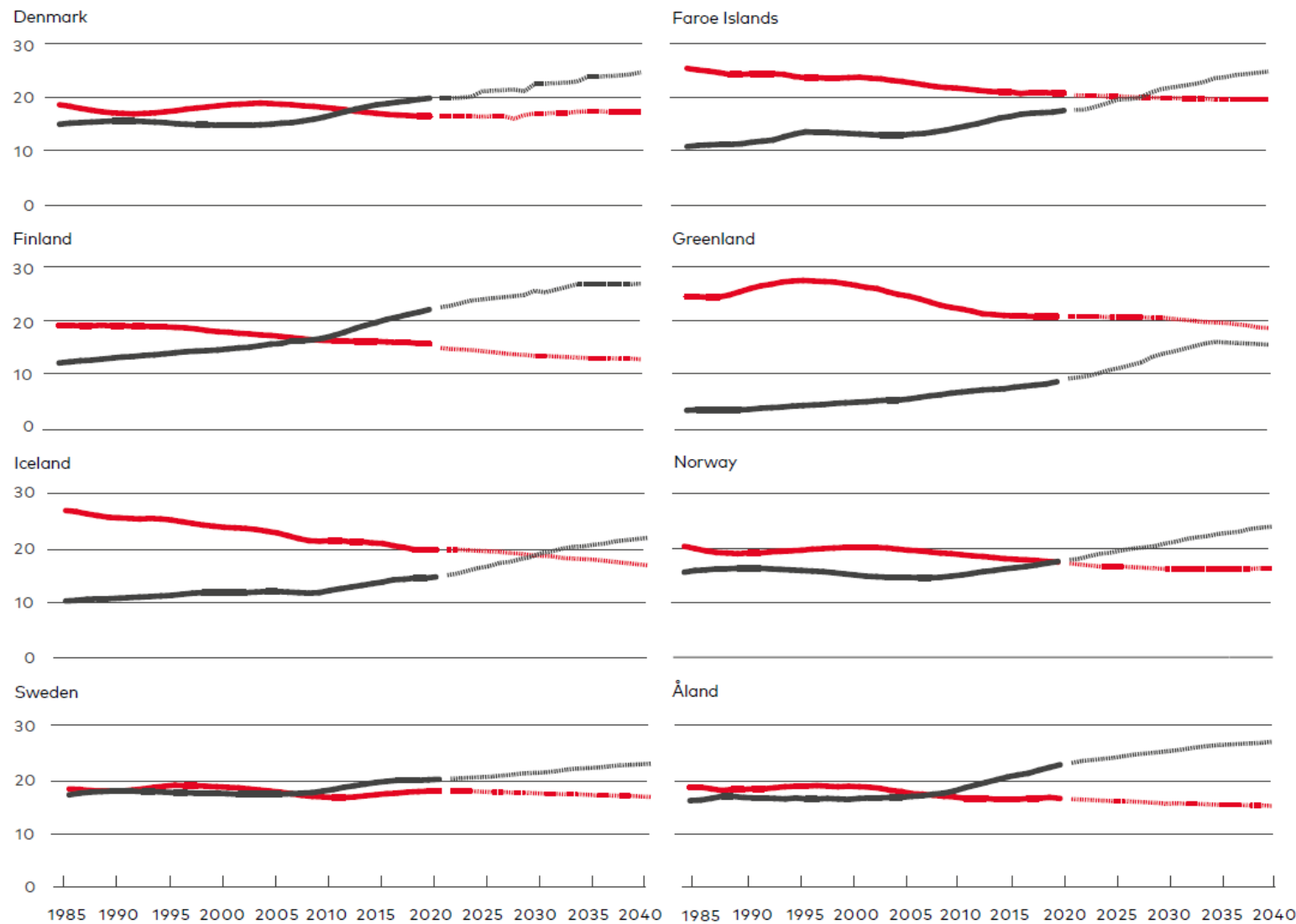
Åldrande och den heterogena äldre befolkningen i Norden

Den åldrande befolkningen

- Det att befolkningen blir äldre är en central demografisk trend i hela Europa och runtom i Norden, men skillnaderna mellan länder är tydlig.

Figure 4.1. Number of children (aged 0–14) and older people (aged 65 and over) as a proportion of the total population (in percentages), 1985–2019, and projections to 2040.

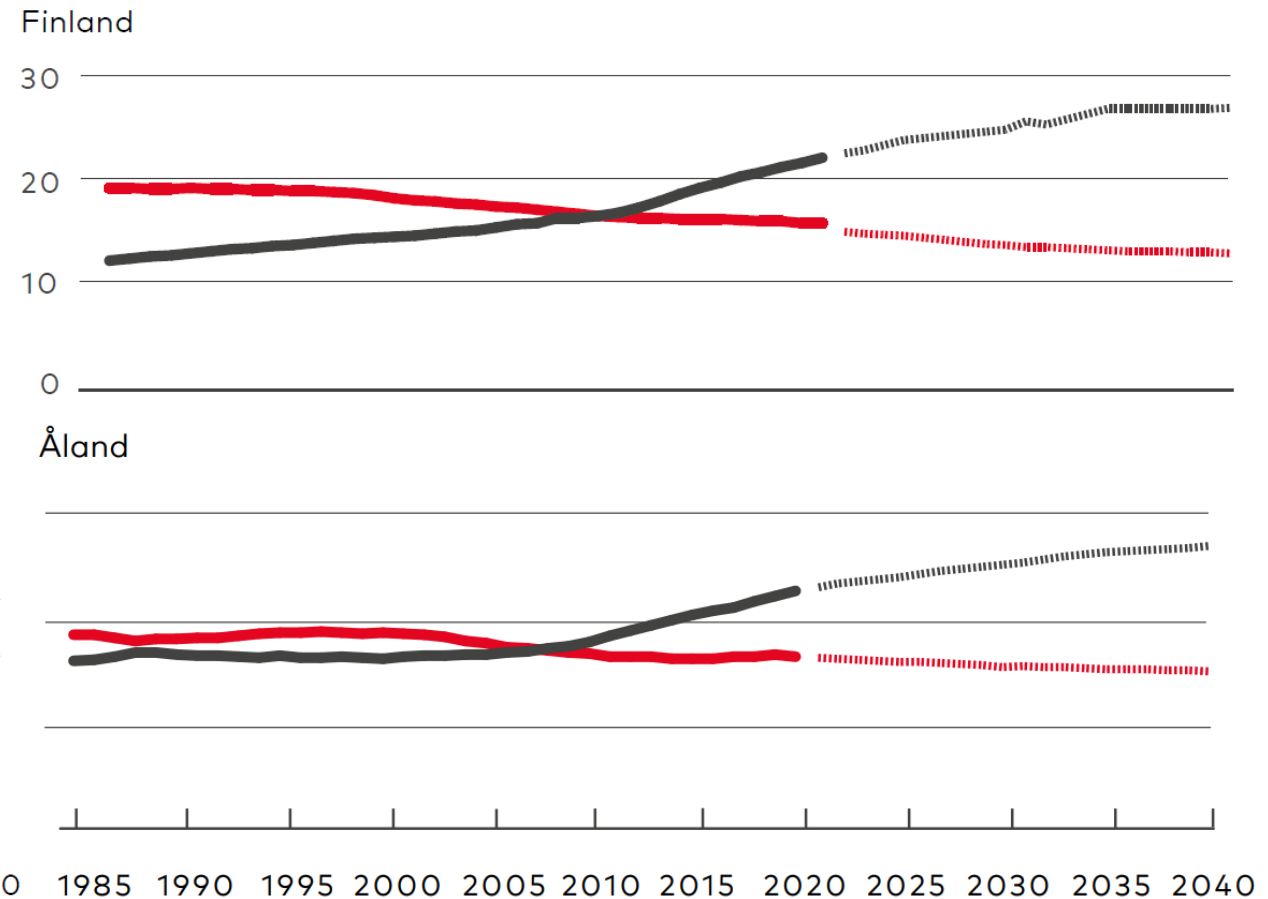
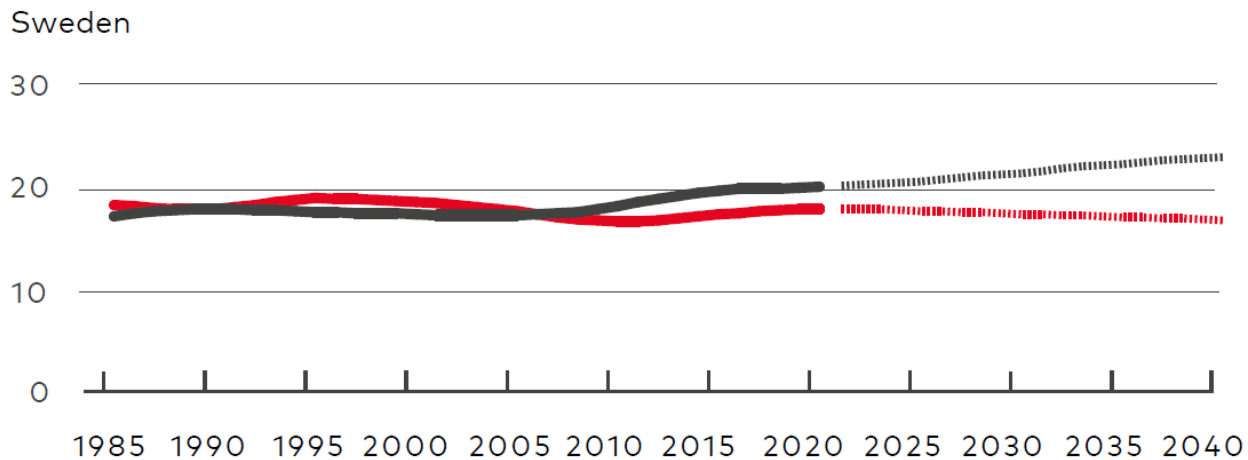

— Proportion of children (age-group 0-14) - - - Projected proportion of children (age-group 0-14)
— Proportion of seniors (age-group 65+) - - - Projected proportion of seniors (age-group 65+)

State of the
Nordic Region
(2020)

Den åldrande befolkningen

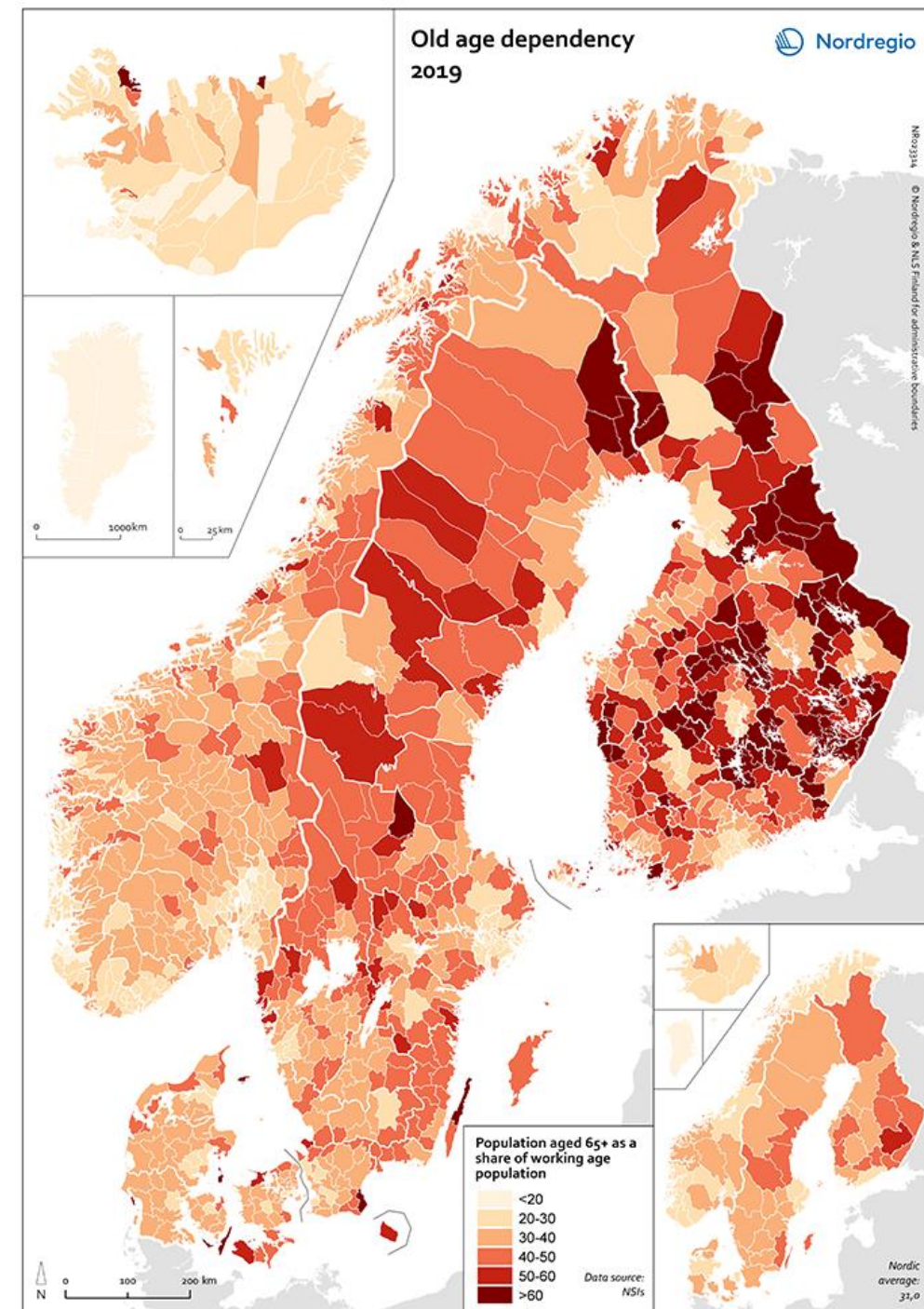
- Sverige hade länge den äldsta befolkningen i Norden, men Åland och Finland har gått om Sverige.

Den åldrande befolkningen

- Befolkningens åldersstruktur varierar också mycket inom länderna.
- Stads- och landsbygdskommuner.

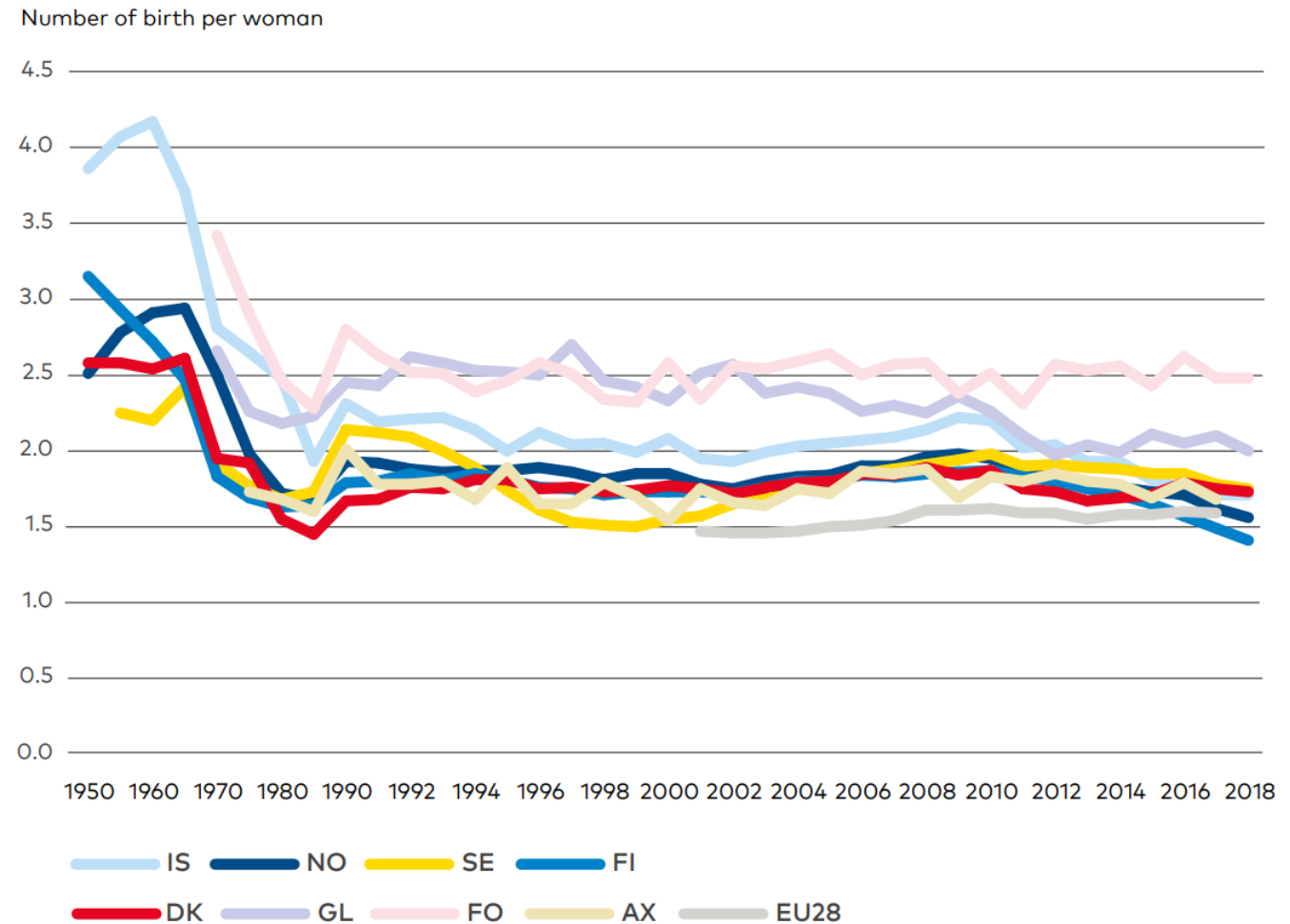
	Rural	Intermediate	Urban	Total
Denmark	41.6	35.0	27.5	36.8
Finland	52.6	40.8	28.7	49.5
Iceland	27.1	19.7	24.5	26.5
Norway	35.3	29.8	25.6	33.9
Sweden	45.1	37.3	26.0	40.3
Faroe Islands	32.2	X	X	32.2
Greenland	12.4	X	X	12.4
Åland	47.4	37.3	X	46.8
Nordic Region	41.5	35.3	26.6	39.1

Den åldrande befolkningen

- Födelsetalet har sjunkit i nästan alla nordiska länder under de senaste decennierna.
- De stora åldersklasserna som föddes efter andra världskriget har nått hög ålder under de senaste åren.

Figure 2.1 Total fertility rate in the Nordic Region, 1950 to 2018.

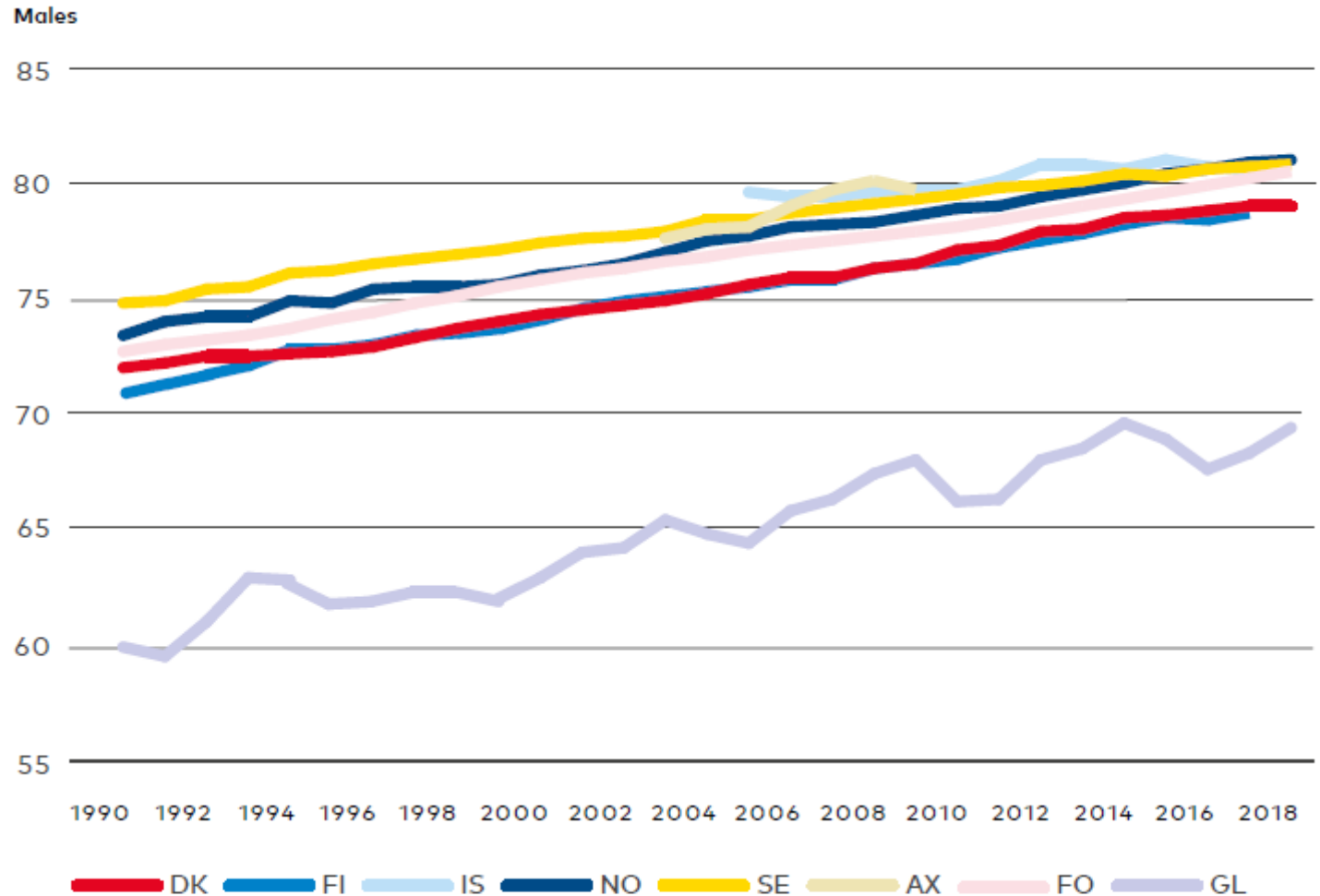

Data source: NSIs and Eurostat.

Den åldrande befolkningen

- Vi lever längre.
- I Finland har den förväntade livslängden ökat med cirka 8 år för män och cirka 6 år för kvinnor (1990-2018).

Figures 10.2 and 10.3 Life expectancy at birth for males

Data sources: National statistical offices.

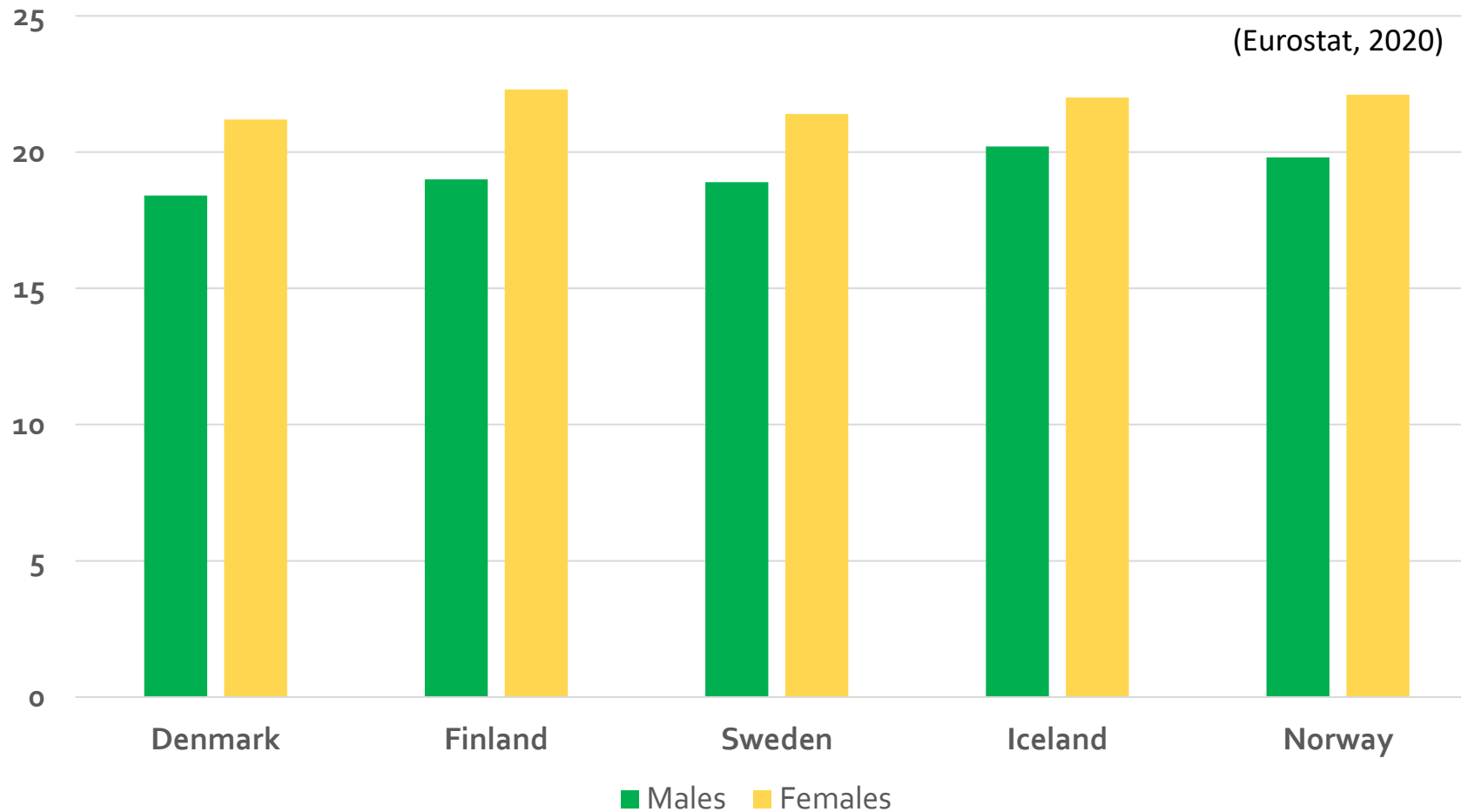
**Hälsa och
välbefinnande**

**Socio-
ekonomisk
status**

**Deltagande i
samhället och
arbetslivet**

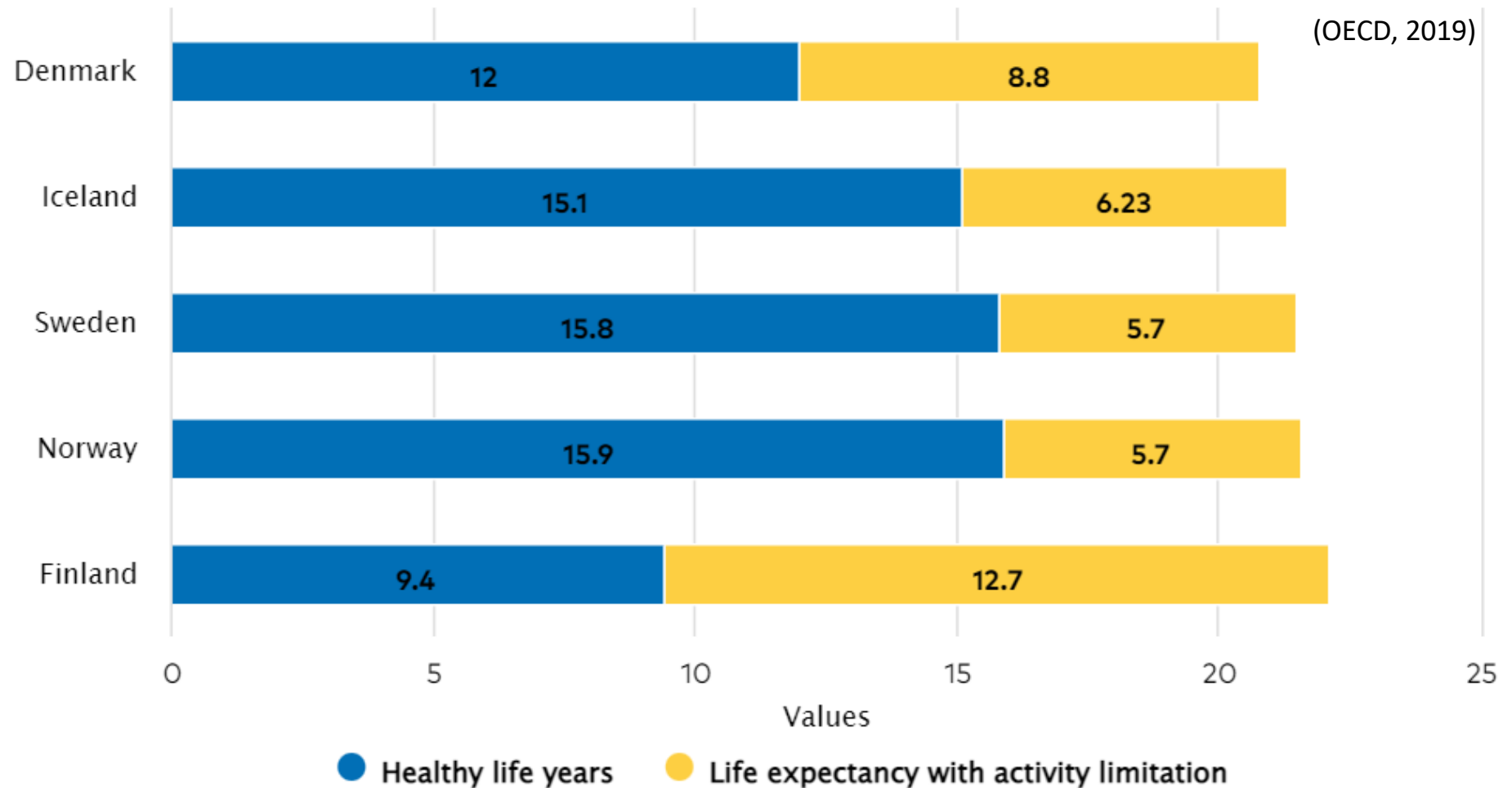
Hälsa och välbefinnande

Förväntad livslängd vid 65-årsålder (2020)

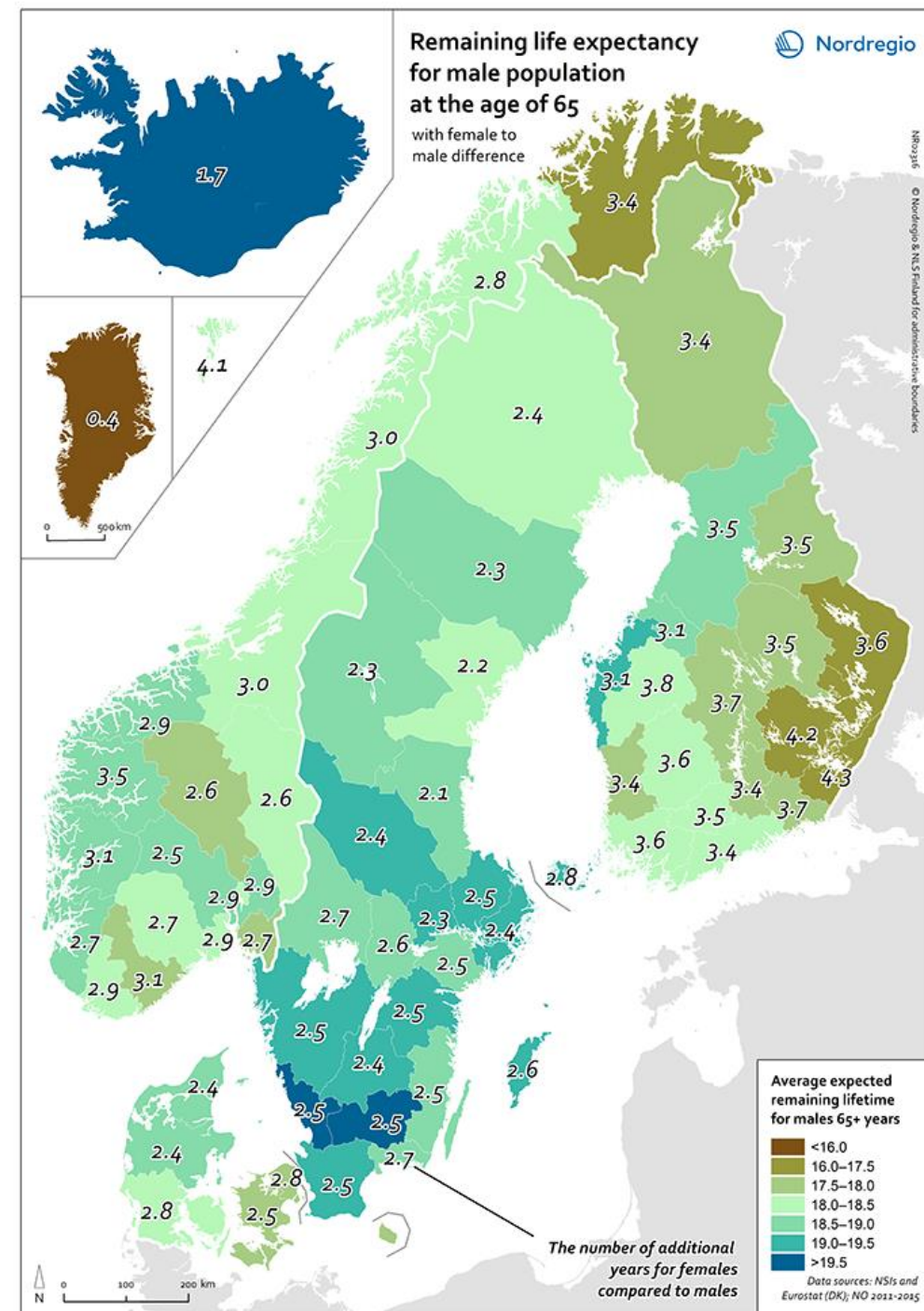
Hälsa och välbefinnande

Förväntad livslängd och friska levnadsår bland kvinnor vid 65-årsålder

Hälsa och välbefinnande

- Genomsnittlig förväntad livslängd vid 65-års ålder på regionalnivå.
- I de flesta regioner har män i 65 års ålder fortfarande 18-20 år kvar att leva, och kvinnor två till tre år längre.

Socioekonomisk status

Disponibla inkomster bland äldre, i procent av den totala befolkningens inkomster (2019).

	All aged over 65	Age 66–75	Aged over 75
Iceland	94.3	100.5	84.7
Norway	91.6	101.1	77.0
Finland	83.2	90.5	73.1
Denmark	80.9	86.2	72.7
Sweden	85.5	97.0	68.1

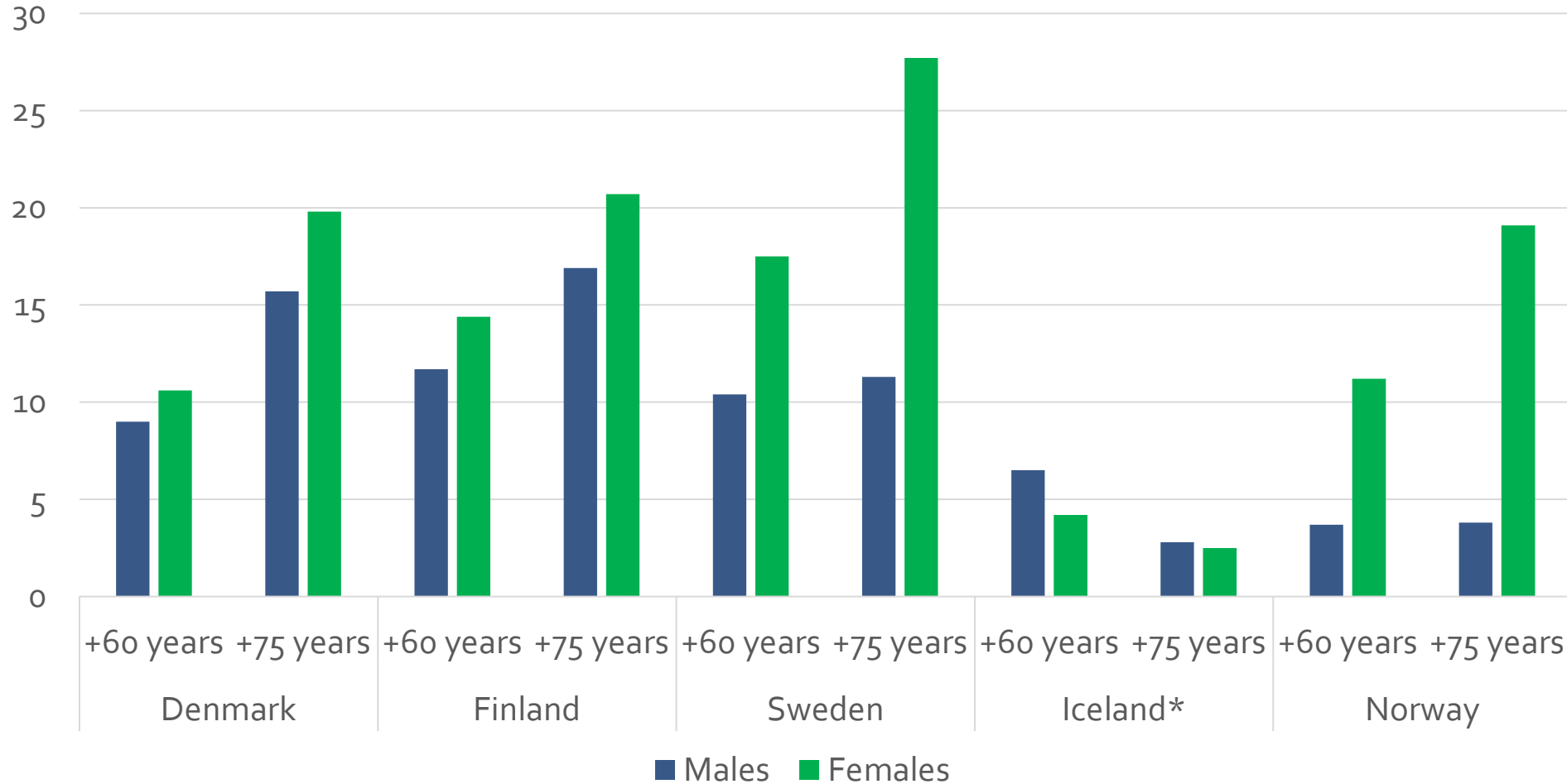
Eurostat (2019)

– I alla de nordiska länderna sjunker de disponibla inkomsterna i högre ålder.

Socioekonomisk status

– Risken att drabbas av fattigdom är högre bland äldre kvinnor än män i nästan alla europeiska länder (Eurostat, 2020).

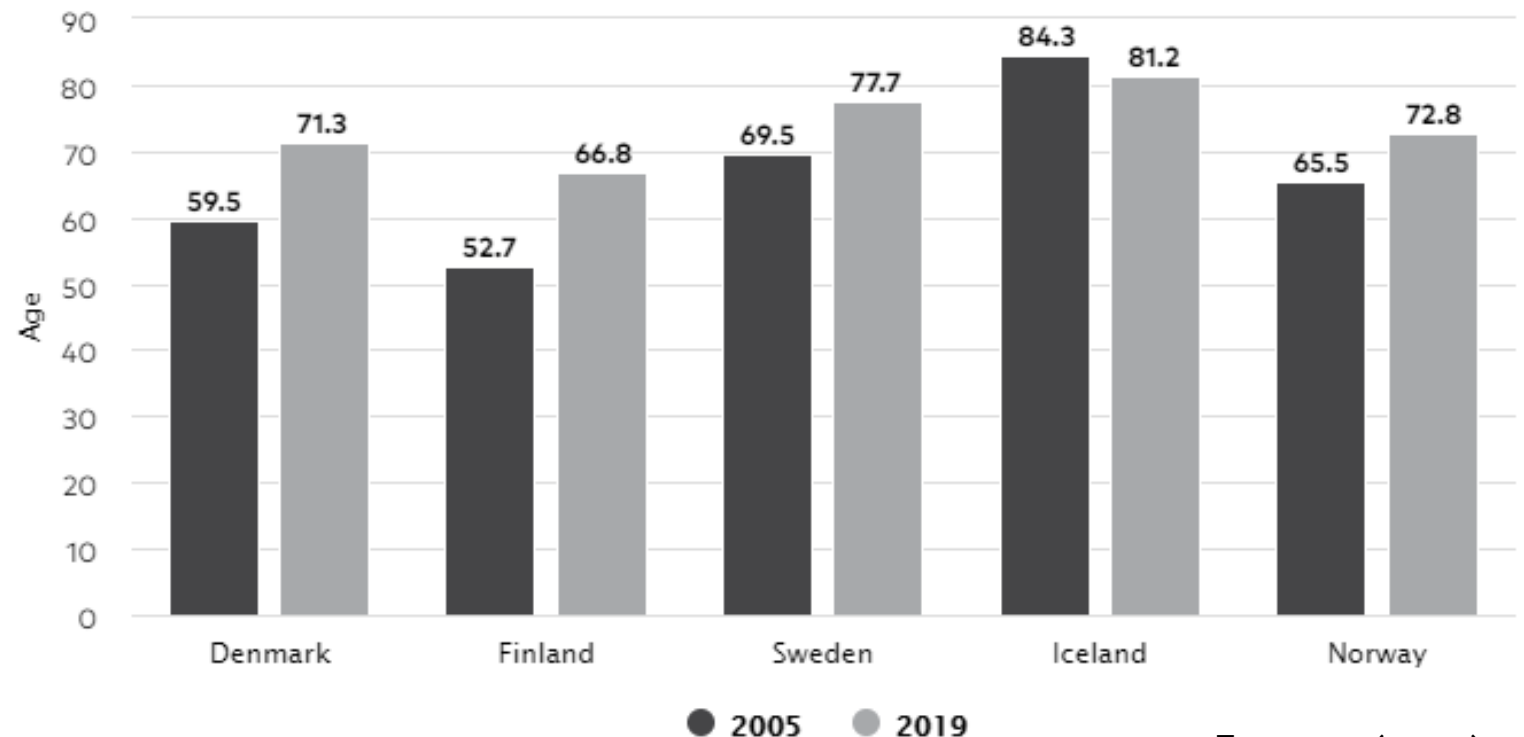
Risk att drabbas av fattigdom, 2020

Deltagande i samhället och arbetslivet

- Att öka deltagandet i arbetslivet är centralt för att utvidga silverekonomin.
- Pensions- och arbetsmarknadsreformer har gjorts i många länder för att förlänga yrkeslivet.
- Sysselsättningsgraden har ökat i de äldre åldersklasserna.

Förändring i sysselsättningsgraden i åldersgruppen 55–64 mellan 2005 och 2019

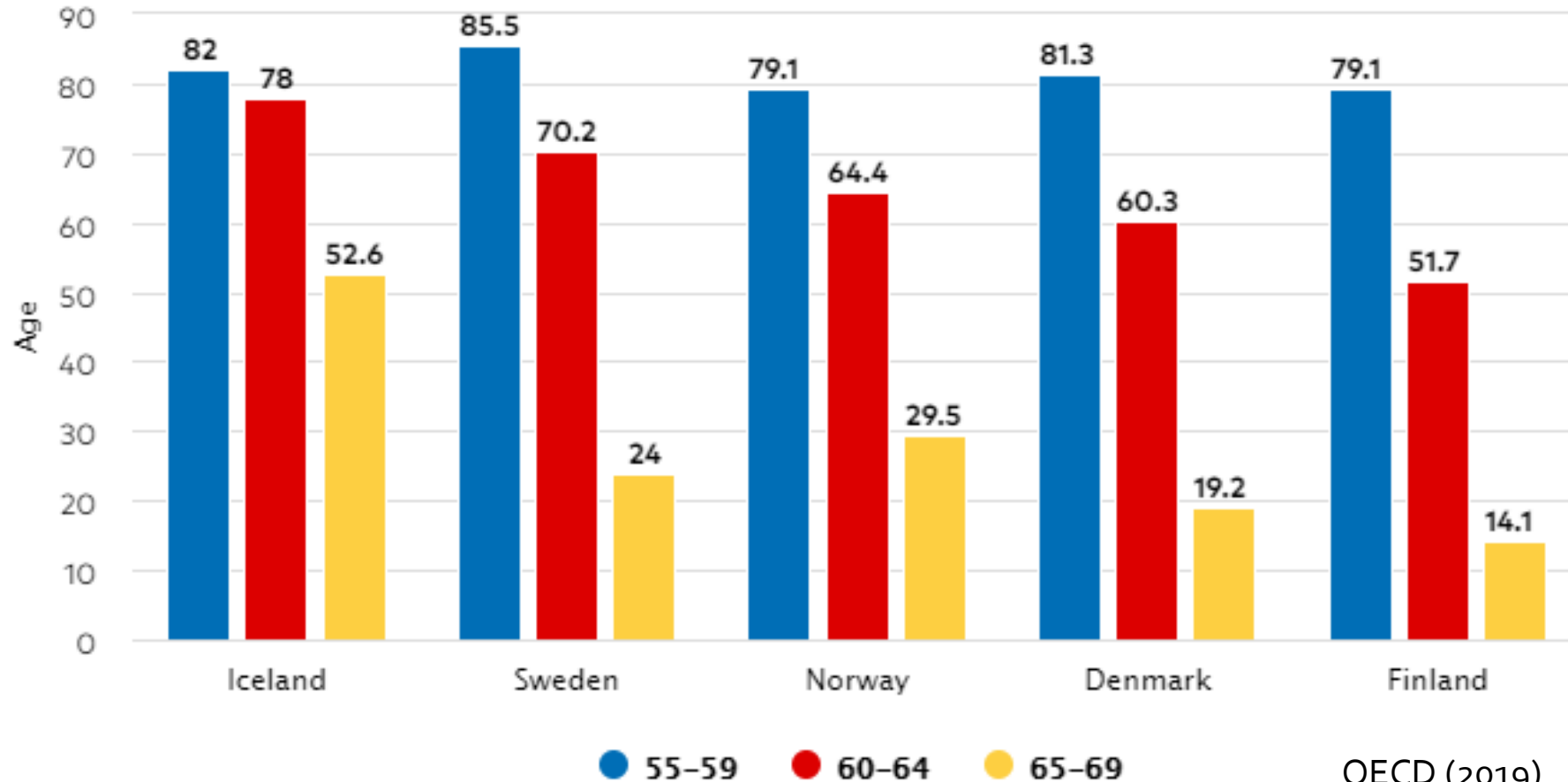

Eurostat (2020).

Stjernberg et al. (2021)

Deltagande i samhället och arbetslivet

Sysselsättningsgraden i åldersgrupperna:
55–59, 60–64 and 65–69 (2018)

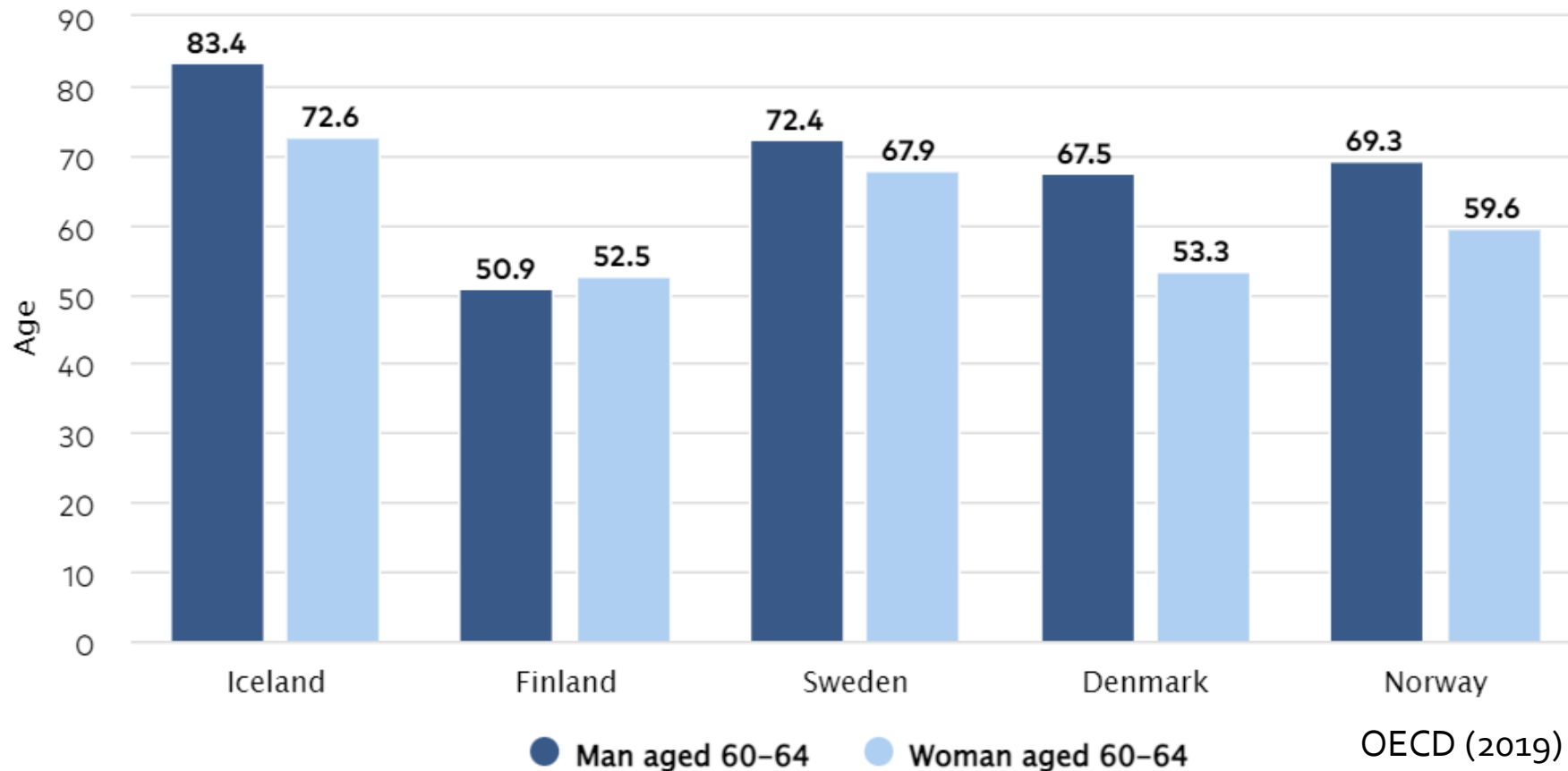

OECD (2019)

Stjernberg et al. (2021)

Deltagande i samhället och arbetslivet

Sysselsättningsgraden för män och kvinnor i åldern 60–64 (2018)

Deltagande i samhället och arbetslivet

Andelen deltidsanställda bland den sysselsatta befolkningen i åldern 65 år och äldre

	2010	2019
Denmark	58.4%	52.4%
Finland	65.4%	68.2%
Sweden	70.5%	71.4%
Iceland	34.3%	35.6%
Norway	56.0%	53.2%

Eurostat (2020).

Stjernberg et al. (2021)

Deltagande i samhället och arbetslivet

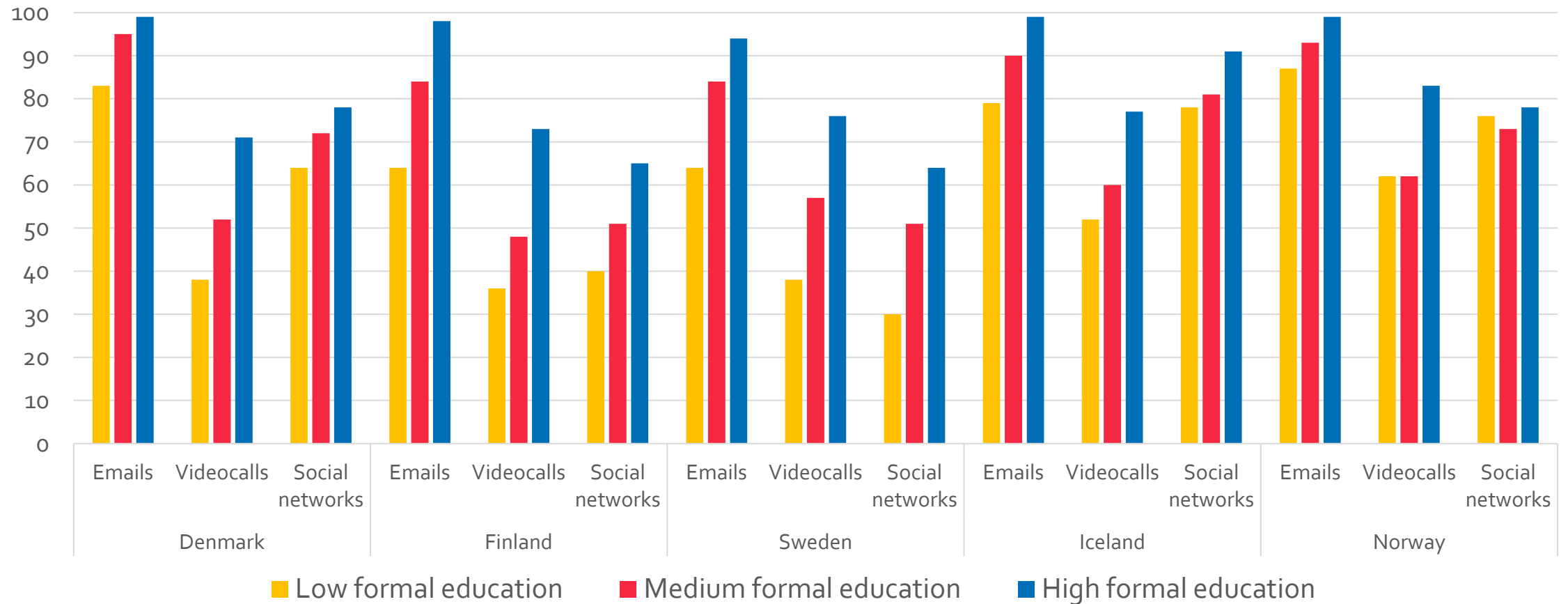
Digital kompetens blir allt viktigare då samhället blir mer digitaliserat.

2/5 av EU:s befolkning i åldern 65-74 har aldrig hade använt en dator (Eurostat 2020)

De nordiska länderna är bland de främsta i Europa när det gäller digitala färdigheter bland äldre.

Deltagande i samhället och arbetslivet

Internetanvändning i åldern 55-74, enligt utbildningsgrad (2021)

3

**Reflektioner:
att frigöra den outnyttjade
potentialen hos de äldre**

Att frigöra den outnyttjade potentialen hos de äldre

- De äldre ses ofta som en homogen grupp med liknande problem och behov.
- Men i själva verket finns det stora individuella skillnader inom åldersgruppen.
- Förutsättningarna för att ta vara på potentialen hos de äldre verkar vara relativt goda jämfört med många andra europeiska länder.
- Dock kvarstår ett antal hinder och utmaningar som måste undanröjas för att göra samhället mer inkluderande för de äldre.

Att frigöra den outnyttjade potentialen hos de äldre

- Främjande av hälsa och aktivitet bland äldre är centralt.
- Att göra samhället mer åldersvänligt och att värdesätta och aktivera de äldres ambitioner är avgörande för att förverkliga den fulla potentialen hos de äldre.
 - Ålderism påverkar äldre människor negativt och hindrar deras deltagande i samhället och på arbetsmarknaden.
 - Det är viktigt att övervinna föråldrade stereotyper om äldre.
 - Att främja äldre medborgares självmotivation och självkänsla är avgörande för att öka aktiviteten och deltagandet i samhället.

Att frigöra den outnyttjade potentialen hos de äldre

- Främja utbildning på äldre dagar för att förbättra de äldres digitala färdigheter.
- Skapa bättre strukturer för att göra det möjligt att förlänga sina yrkeskarriärer (mer åldersvänliga arbetsplatser, mer flexibilitet att kombinera deltidarbete med deltidspension).
- Silverekonomin handlar också om att erkänna de äldres roll som konsumenter, vilket ger potential för nya typer av produkter och tjänster.

Att frigöra den outnyttjade potentialen hos de äldre

- Åldrande är en mångfacetterad fråga som måste behandlas på samtliga nivåer av förvaltning, beslutsfattande och planering.
- Det krävs en helhetsyn för att skapa kopplingar mellan olika politikområden.
- Det behövs samarbetsåtgärder där utformningen och genomförandet av strategier och initiativ sker i nära samarbete med olika aktörer, från den offentliga sektorn till lokalbefolkningen i olika åldrar, pensionärsorganisationer, invånar- och grannskapsorganisationer, volontärnätverk, forskningsinstitutioner och privata företag.

Tusen tack!

Mats Stjernberg

mats.stjernberg@nordregio.org

